Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä 11 päivänä heinäkuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 861/2007 sekä eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 12 päivänä joulukuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1896/2006 muuttamisesta”

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Esittelijä: **Reine-Claude Mader**

Euroopan parlamentti päätti 9. joulukuuta 2013 ja neuvosto 16. joulukuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä 11 päivänä heinäkuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 861/2007 sekä eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta 12 päivänä joulukuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1896/2006 muuttamisesta

COM(2013) 794 final – 2013/0403 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. maaliskuut 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 25.–26. maaliskuuta 2014 pitämässään 497. täysistunnossa (maaliskuun 25. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 128 ääntä puolesta ja 2 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) ottaa asianmukaisesti huomioon asetusehdotuksen, jonka tarkoituksena on parantaa oikeussuojan saatavuutta valtioiden rajat ylittävissä riita-asioissa ja edistää näin osaltaan rajat ylittävän kaupan kasvua.

1.2 Komitea tukee menettelyn soveltamisalan laajentamista nostamalla kynnysarvo 10 000 euroon ja laajentamalla ”rajat ylittävien asioiden” käsitettä siten, että kuluttajat ja pk-yritykset pystyvät turvautumaan menettelyyn nykyistä useammin.

1.3 ETSK hyväksyy oikeudenkäyntikulujen rajaamisen asetuksessa esitetyllä tavalla, sillä kulut todella vaikuttavat kielteisesti kuluttajien ja pienten yritysten päätökseen saattaa riita-asia oikeuteen. Komitea suosittaa kuitenkin ”oikeudenkäyntimaksujen” määrittelemistä selkeästi, jotta toimenpide olisi tuloksellinen.

1.4 Komitea on hyvillään siitä, että asetuksessa säilytetään tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuus ilman eksekvatuurimenettelyä.

1.5 ETSK katsoo, että eurooppalaisen vähäisiin vaatimuksiin sovellettavan menettelyn käytön laajuus riippuu paitsi kynnysarvon nostamisesta myös menettelyyn liittyvien velvoitteiden yksinkertaistamisesta ja helpottamisesta.

1.6 Komitea panee merkille komission pyrkimyksen edistää uuden teknologian hyödyntämistä, vaikka se edustaa linjaa, joka poikkeaa totutuista vakiintuneista käytännöistä ja jolla on vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan, ja huolimatta siitä, että sen toteuttaminen kaikissa pienissä lähituomioistuimissa vaikuttaa hankalalta.

1.7 Komitea katsoo kuitenkin, että kaikki asianosaisten velvoitteiden hoitamista sujuvoittavat keinot ovat kannatettavia edellyttäen, etteivät ne vaikuta kielteisesti asianosaisten puolustautumisoikeuden asianmukaiseen käyttöön eivätkä kaikkien jäsenvaltioiden tunnustamien siviiliprosessioikeudellisten perusperiaatteiden soveltamiseen. Komitea on tyytyväinen siihen, että teknologian käyttö edellyttää kuitenkin asianosaisten suostumusta.

1.8 ETSK ei ole kuitenkaan vakuuttunut vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaan menettelyyn sisältyvistä muutoksenhakukeinoista.

1.9 ETSK korostaa myös tarvetta huolehtia tarkasti riita-asian käsittelyn yhteydessä tapahtuvan sähköisen viestinnän turvallisuudesta ja luottamuksellisuudesta.

1.10 Komitea korostaa tarvetta avustaa kuluttajia ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä menettelyn kaikissa vaiheissa, etenkin koska asianajajan käyttäminen ei ole pakollista. Tämä edellyttää resurssien ja erityisesti rahoituksen osoittamista tähän tarkoitukseen.

1.11 Komitea katsoo, että kuluttajajärjestöillä, eurooppalaisilla kuluttajakeskuksilla ja ammatillisilla yhdistyksillä, joilla on kokemusta asiasta, voisi olla merkittävä rooli avun antamisessa ja menettelyn olemassaolosta tiedottamisessa.

1.12 ETSK kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että vähäisiin vaatimuksiin sovellettavien menettelyjen helpottamista koskeva tavoite voidaan saavuttaa vain, jos menettelystä jaetaan tarkoituksenmukaista tietoa eri toimijoille mm. tuomioistuimissa ja oikeustieteen oppilaitoksissa ([1]).

1.13 ETSK katsoo lisäksi, että menettelyn tehokkuus edellyttää selkeiden, kaikille ymmärrettävien lomakkeiden saatavuutta. Asianosaisten kotimaan virallisen kielen käyttäminen oikeudenkäyntimenettelyn eri vaiheissa ja erityisesti suullisessa käsittelyssä on ehdoton edellytys. Lomakkeiden kääntäminen ei riitä tämän vaatimuksen täyttämiseksi, sillä on noudatettava Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja 48 artiklaa, joissa vahvistetaan oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeus puolustukseen.

1.14 ETSK toteaa, että esitetyt toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin liittyvät perustelut tuovat myönteisen panoksen keskusteluun eurooppalaisen ryhmäkanteen käyttöönotosta.

2. **Johdanto**

2.1 Komission ehdotuksen tarkoituksena on auttaa kansalaisia, kuluttajia ja pk-yrityksiä parantamalla heidän mahdollisuuksiaan käydä oikeutta ja kannustamalla heitä hyödyntämään sisämarkkinoita luottavaisemmin mielin.

2.2 Ehdotus on yksi kahdestatoista konkreettisesta toimenpiteestä, joista ilmoitettiin toisessa katsauksessa Euroopan unionin kansalaisuuteen, ja sen tarkoituksena on auttaa EU:n kansalaisia harjoittamaan oikeuksiaan esimerkiksi toisissa jäsenvaltioissa tehtyjä ostoksia koskevien riita-asioiden ratkaisemisessa.

2.3 Euroopan kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa sekä eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevassa *Small Business Act* -aloitteessa kannatetaan myös tätä kuluttajien ja pk-yritysten oikeuksien parempaan kunnioittamiseen tähtäävää aloitetta.

2.4 Komissio ehdottaa saatavien perintää koskevien tavanomaisten kansallisten menettelyjen rinnalla sovelletusta asetuksesta (EY) N:o 861/2007 ([2]) saatujen kokemusten ja useiden kuulemismenettelyjen perusteella menettelyn muuttamista yksinkertaisemmaksi, edullisemmaksi ja yhtäältä kuluttajien mutta myös pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin paremmin vastaavaksi.

2.5 Asetuksella (EY) N:o 861/2007 käyttöön otettu eurooppalainen vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely on pääpiirteittäin seuraavanlainen:

— Menettelyä sovelletaan rajat ylittävissä riita-asioissa, joissa vaatimuksen arvo on enintään 2 000 euroa vaatimuksen saapuessa.

— Kantajan on käytettävä vakiolomaketta A, joka toimitetaan toimivaltaiseen tuomioistuimeen postitse tai käyttämällä muuta sellaista toimitustapaa, joka hyväksytään siinä jäsenvaltiossa, jossa menettely aloitetaan.

— Vaatimuslomakkeessa on kuvattava todisteet, ja sen mukana on tarvittaessa toimitettava asiakirjatodisteet.

— Menettely on periaatteessa kirjallinen, ellei tuomioistuin toisin päätä.

— Asianosaisten edustus on mahdollista muttei pakollista.

— Tuomioistuin antaa pääsääntöisesti tuomion 30 päivän kuluessa siitä, kun se on kuullut asianosaisia suullisessa käsittelyssä tai kun se on saanut kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

2.6 Tuomio on täytäntöönpanokelpoinen ja tunnustetaan ilman muita toimenpiteitä kaikissa jäsenvaltioissa. Tuomioistuin antaa asianosaisen pyynnöstä ilman lisäkustannuksia todistuksen annetusta tuomiosta.

([1]) Yliopistot, asianajajien koulutuslaitokset, tuomarinkoulutuslaitokset jne.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 861/2007, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2007, eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä (EUVL L 199, 31.7.2007, s. 1).

2.6.1 Kuten vuonna 2007 annetussa asetuksessa säädetään, komissio teki ennen tammikuun 1. päivää 2014 tilannearvion, jonka alustavia tuloksia se piti rohkaisevina, sillä tulosten mukaan menettely alentaa kustannuksia 40 prosenttia ja lyhentää menettelyjen kestoa keskimääräisestä kahdesta vuodesta viiteen kuukauteen ([3]).

2.7 Komissio kuitenkin katsoi, että menettely olisi vieläkin tehokkaampi, jos kynnysarvoa nostettaisiin ja myös pk-yritykset voisivat näin hyödyntää sitä.

3. **Komission ehdotus**

3.1 Komission ehdotus käsittää kaksi suurta toimenpidekokonaisuutta: puhtaasti oikeudelliset toimenpiteet ja käytännöllisemmät toimenpiteet, joiden tarkoituksena on alentaa menettelyjen kustannuksia.

3.2 Oikeudelliset toimenpiteet

3.2.1 Ensimmäisen toimenpiteen tarkoituksena on nostaa kynnysarvo 2 000 eurosta 10 000 euroon, jotta myös pk-yritykset voivat hyödyntää tätä – täysin valinnaista – menettelyä.

3.2.2 Toinen toimenpide on rajat ylittävien asioiden määritelmän laajentaminen siten, että asetusta sovelletaan kaikkiin riita-asioihin, joihin sisältyy rajatylittävä osatekijä ja myös joissa on osallisina unionin ulkopuolisten maiden kansalaisia.

3.3 Käytännölliset toimenpiteet

3.3.1 Komissio ehdottaa, että kustannusten alentamiseksi asiakirjat toimitettaisiin nykyistä yleisemmin sähköisesti ja käytettäisiin tele- tai videoneuvottelua, jos suullinen käsittely on tarpeen.

3.3.2 Lisäksi ehdotetaan, että oikeudenkäyntimaksu rajataan 10 prosenttiin vaatimuksen arvosta ja sallitaan enintään 35 euron vähimmäismaksu ja että summa voidaan maksaa tilisiirrolla tai verkossa luotto- ja käteiskortilla.

4. **Yleishuomioita ehdotuksesta**

4.1 ETSK pitää ehdotusta perusteltuna mutta toteaa kuitenkin, että menettelyn tulee olla selkeä ja avoin, jotta päästään haluttuihin tuloksiin. Tämä edellyttää, että lomakkeet soveltuvat kaikkien kohderyhmien käyttöön.

4.1.1 Lisäksi järjestelystä on tiedotettava oikeussubjekteille ja tuomioistuimille. ETSK huomauttaa tähän liittyen, että tuomioistuimille tiedotettiin varsin myöhään eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ja eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä esitteellä ([4]), jonka oli laatinut siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellinen verkosto.

4.1.2 Kannustaminen sähköisten viestintävälineiden käyttöön myös asiakirjojen tiedoksiannossa sekä tuomioistuinten velvoittaminen käyttämään videoneuvottelua suullisissa käsittelyissä, ellei asianosainen toisin pyydä ([5]), edustavat linjaa, joka poikkeaa totutuista vakiintuneista käytännöistä. Tällä on vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan. Lisäksi se edellyttää oikeussubjekteille annettavaa teknistä apua, etenkin koska menettelyssä ei tarvitse käyttää asianajajaa.

4.2 Sisällöllisesti tärkein toimenpide on kynnysarvon nostaminen 2 000 eurosta 10 000 euroon.

4.2.1 Muutoksesta hyötyvät etupäässä pk-yritykset, joiden osuus vaatimuksista on tällä hetkellä vain 20 prosenttia komission esittämien, ETSK:n suppeana pitämän paneelin vastauksiin perustuvien, vaikutusten arviointiin sisältyvien lukujen mukaan.

4.2.2 ETSK kannattaa kynnysarvon nostamista 10 000 euroon, mutta katsoo, että se voi olla korkea kuluttajariita-asioissa esitettyjen vaatimusten keskiarvon valossa.

4.3 Tavoitteeksi esitetään luottamuksen palauttaminen ja kaupan piristäminen sisämarkkinoilla, kun samalla parannetaan oikeussuojan saatavuutta, mutta ETSK ei ole vakuuttunut vähäisiin vaatimuksiin sovellettavan menettelyyn sisältyvistä muutoksenhakukeinoista.

([3]) Vaikutusten arvioinnin kohta 3.2.

([4]) Oman maan rajat ylittävät riita-asiat Euroopan unionissa – Kansalaisen opas

([5]) Asetusehdotuksen 8 artikla.

4.4 ETSK:n mielestä tavoite on kannatettava, mutta komitea huomauttaa, että kansalliset eroavaisuudet ovat moninaisia. ETSK toteaakin, että vaikka ehdotuksen tarkoituksena on rajata ”oikeudenkäyntimaksujen” määrää, käsite voidaan tulkita eri tavoin eri jäsenvaltioissa, kuten osoittavat Euroopan oikeusportaaliin sisältyvät 26 jäsenvaltion tiedot sekä Euroopan komission tilaama tutkimus siviilioikeudenkäyntien kustannusten avoimuudesta Euroopan unionissa ([6]).

4.5 ETSK katsoo, että 10 prosenttiin asetettu oikeudenkäyntimaksun yläraja on korkea. Tällä voi olla kielteisiä seurauksia niissä jäsenvaltioissa, joissa maksu ei ole näin suuri.

4.6 Nostamalla vaatimuksen kynnysarvoa ja laajentamalla ”rajat ylittävän asian” käsitettä halutaan viestiä kansalaisille ja pk-yrityksille, että ehdotuksessa huolehditaan heidän eduistaan ja vastataan heidän aitoihin huoliinsa.

4.7 Ehdotus on myös reaktio huhtikuussa 2013 julkaistun Eurobarometri-kyselyn tuloksiin, joiden mukaan 45 prosenttia vastanneista yrityksistä ilmoitti, etteivät ne vie asiaa oikeuteen sen takia, että oikeudenkäynnin kustannukset ovat suhteettoman suuret vaatimusten arvoon nähden.

4.8 Ehdotetun tarkistuksen seurauksena myös eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annettua asetusta (EY) N:o 1896/2006 ([7]) on muutettava. Kyseisessä asetuksessa säädetään, että jos vastaaja antaa eurooppalaisessa maksamismääräysmenettelyssä vastineen, menettelyä jatketaan automaattisesti tavanomaisena riita-asiana. Tällainen rajoitus ei asetuksen (EY) N:o 861/2007 tultua voimaan ole enää perusteltu vähäisten vaatimusten osalta.

4.9 Sen vuoksi asetuksessa (EY) N:o 1896/2006, jota olisi pitänyt muuttaa jo aiemmin, olisi täsmennettävä, että silloin kun riita-asia kuuluu eurooppalaisen vähäisiin vaatimuksiin sovellettavan menettelyn soveltamisalaan, menettelyn olisi oltava myös sellaisten eurooppalaisessa maksamismääräysmenettelyssä asianosaisena olevien henkilöiden tai yritysten käytettävissä, jotka ovat esittäneet eurooppalaista maksamismääräystä koskevan vastineen.

4.10 ETSK toteaa, että esitetyt toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin liittyvät perustelut vaikuttavat myönteisesti eurooppalaisen ryhmäkanteen täytäntöönpanoon.

5. **Erityishuomioita ehdotuksesta**

5.1 Videoneuvottelujärjestelmien laajamittainen käyttö on mielenkiintoinen ehdotus, vaikkakin sen toteuttaminen kaikissa pienissä lähituomioistuimissa vaikuttaa hankalalta.

5.2 Niistä monilla ei ole omia internetsivuja eivätkä ne käytä sähköisiä viestintävälineitä. On edelleen yleistä, että asianosaisen on mentävä henkilökohtaisesti hakemaan oikeudenkäynnin vireille saattamiseen tarvittavat lomakkeet, sillä oikeudenkäynnit eivät ole virtualisoituneet. ETSK korostaa myös tarvetta huolehtia tarkasti riita-asian käsittelyn yhteydessä tapahtuvan sähköisen viestinnän turvallisuudesta ja luottamuksellisuudesta.

5.3 ETSK katsoo lisäksi, että lomakkeiden tulee olla selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Ehdotuksessa mainittu apu onkin määriteltävä tarkemmin, ja tämä edellyttää jäsenvaltioilta huomattavaa taloudellista investointia ajankohtana, joka ei ole kaikkein otollisin.

5.4 Oikeussubjekteille tiedottaminen on suuri ongelma, joka on ratkaistava oikeudenkäytön tehokkuuden varmistamiseksi. Oikeussubjektien eli erityisesti kuluttajien ja pk-yritysten on voitava saada luotettavaa ja riippumatonta tietoa voidakseen valita haluamansa etenemisvaihtoehdon.

5.5 Kuluttajajärjestöillä, eurooppalaisilla kuluttajakeskuksilla ja kokeneilla ammatillisilla yhdistyksillä onkin keskeinen rooli sen varmistamisessa, että tiedotus on laadukasta.

5.6 Esimerkiksi tuomioiden täytäntöönpanoa Euroopassa käsittelevä hanke sisältää lähinnä haastemiehille suunnattuja erittäin käytännöllisiä asiakokonaisuuksia ja aihekohtaisia selostuksia, jotka olisivat hyödyllisiä laajemminkin, sillä niissä käsitellään oikeussuojan saatavuutta ja oikeudenkäyttöä. Tämänkaltaisia tietolähteitä ei kuitenkaan tunneta yleisesti.

([6]) https://e-justice.europa.eu/; tutkimus siviilioikeudenkäyntien kustannusten avoimuudesta EU:ssa (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) EUVL L 399, 30.12.2006, s. 1.

5.7 ETSK korostaa myös tarvetta taata asianosaisille mahdollisuus vaatia, että koko menettely käydään heidän kotimaansa virallisella kielellä. Tämä vaatimus perustuu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaan ja 48 artiklaan, joissa vahvistetaan oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeus puolustukseen, eikä sen täyttämiseksi riitä pelkkä lomakkeiden kääntäminen.

Bryssel 25. maaliskuuta 2014

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE